

חק לישראל – פרשת נח יום ב'

תורה – בראשית פרק ו'

(טו) וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אֹתָהּ שְׁלֹשׁ מְאוֹת אֲמָה אֶרֶץ הַתְּבָה חֲמִשִּׁים אֲמָה רְחֹבָה וּשְׁלֹשִׁים אֲמָה קוֹמָתָהּ: (טו) וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אֹתָהּ שְׁלֹשׁ מְאוֹת אֲמָה אֶרֶץ הַתְּבָה חֲמִשִּׁים אֲמָה רְחֹבָה וּשְׁלֹשִׁים אֲמָה קוֹמָתָהּ: (טו) וְדָוִן דִּתְעַבֵּד יְתֵה תִלְתַּת מָאָה אֲמִין אוֹרְפָא דְתַבּוּתָא חֲמִשִּׁין אֲמִין פְּתִיָה וּתְלָתִין אֲמִין רומה:

(טז) צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתְּבָה וְאֵל אֲמָה תִּכְלְנָה מְלֻמְעָלָה וּפְתַח הַתְּבָה בְּצַדָּה תִּשִּׂים תַּחְתִּים שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים תַּעֲשֶׂה: (טז) צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתְּבָה וְאֵל אֲמָה תִּכְלְנָה מְלֻמְעָלָה וּפְתַח הַתְּבָה בְּצַדָּה תִּשִּׂים תַּחְתִּים שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים תַּעֲשֶׂה: (טז) נְהוֹר תַּעֲבִיד לַתְּבּוּתָא וְלֵאמָתָא תִּשְׁכַּלְלָנָה מְלַעְלָא וְתַרְעָא דְתַבּוּתָא בְּסַטְרָה תִּשּׂוּי מְדוּרִין אֶרְעִין תִּנְנִין וּתְלִיתָאִין תַּעֲבַדְנָה: (יז) וְאֲנִי הִנְנִי מְבִיא אֶת הַמַּבּוּל מִיָּם עַל הָאָרֶץ לְשַׁחַת כָּל בָּשָׂר אֲשֶׁר בּוֹ רוּחַ חַיִּים מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם כָּל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ יִגָּוע: (יז) וְאֲנִי הִנְנִי מְבִיא אֶת הַמַּבּוּל מִיָּם עַל הָאָרֶץ לְשַׁחַת כָּל בָּשָׂר אֲשֶׁר בּוֹ רוּחַ חַיִּים מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם כָּל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ יִגָּוע: (יז) וְאֲנִי הָאֵ אֲנִי מִיתִי יָת טוֹפְנָא מִיָּא עַל אֶרְעָא לְחַבְלָא כָּל בְּסָרָא דִּי בֵיה רוּחָא דְחַיִּי מִתַּחַת שָׁמַיָא כָּל דִּי בָאֶרְעָא יָמוּת:

(יח) וְהַקְמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְךָ וּבָאתָ אֵל הַתְּבָה אִתָּהּ וּבְנֵיךָ וְנָשֵׁי בְנֵיךָ אִתְךָ: (יח) וְהַקְמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְךָ וּבָאתָ אֵל הַתְּבָה אִתָּהּ וּבְנֵיךָ וְנָשֵׁי בְנֵיךָ אִתְךָ: (יח) וְאֶקַּם יָת קְנַמִּי עִמּוֹךָ וְתַעֲוֹל לַתְּבּוּתָא אִתְךָ וּבְנֵיךָ וְאִתְרַךָּ וְנָשֵׁי בְנֵיךָ עִמּוֹךָ:

רש"י

הכל שכלכל את הכל שהוביל את הכל מן הגבוה לנמוך והוא לשון חונקלוס שתרגם טופנא שהאיף את הכל והביאם לזבל שהיא עמוקה לכך נקראת שנער שנערו שם כל מתי מזול (ס"א) מימי וכן הגיה מהרש"ל זח"ס זמס' שבת):

(יח) והקמותי את בריתי – (ז"ר) ברית היא צריך על הפירות שלא ירקבו ויעפשו ושלא יהרגוהו רשעים שדור: אתה ובניך ואשתך – האנשים לזד והנשים לזד מכאן שנאסרו בתשמיש המטה (שם):

(טז) כהר – י"א חלון וי"א חזן טובה המאירה להם (ז"ר שם): ואל חמה תכלנה מלמעלה – כסויה משופע ועולה עד שהוא קצר מלמעלה ועומד על חמה כדי שיזו המים למטה (ס"א"א) מכאן ומכאן: זלדה תשים – שלא יפלו הגשמים זה: תחיים שנים ושלישים – ג' עליות זו על גז זו עליונים לחדם אמרעים למדור תחיים לזבל (שם):

(יז) ואני הנני מביא – הנני מוכן להסכים עם אוחם שזרזוני ואמרו לפני כזר (תהלים ח) מה אנוש כי תזכרנו: מזול – שכלה את

נביא – ישעיה פרק נג' ד'–ז'

(ד) אֲכֹן חֲלִינּוּ הוּא נָשִׂיא וּמְכַאֲבִינוּ סְבָלָם וְאֲנַחְנוּ חֲשִׁבְנָהוּ נְגוּעַ מִכָּה אֱלֹהִים וּמְעַנָּה: (ד) בכך על חובנא הוא יבעי ועויתנא בדילה ישתבקון ואנחנא חשיבין כתישין מתן מן קדם יי ומענן:

חק לישראל – פרשת נח יום ב'

(ה) והוא מהלל מפשענו מדבא מעונתינו מוסר שלומנו עליו ובחברתו נרפא לנו: (ה) והוא יבני בית מקדשא דאתחל בחובנא אתמסר בעויתנא ובאולפנה שלמא יסגי עלנא וכדנעית לפתגמוהי חובנא ישתבקון לנא:

(ו) בלנו בעאן תעינו איש לדרך פנינו ויהוה הפגיע בו את עון בלנו: (ו) כולנא כענא אתברדנא גבר לקביל אורחה גלינא ומן קדם יי הות רעוא למשבק חובי כולנא בריליה:

(ז) נגש והוא נענה ולא יפתח פיו פשה לטבח יובל וכרחל לפני גזייה נאלמה ולא יפתח פיו: (ז) בעי והוא מתתב ועד לא פתח פומיה מתקבל תקיפי עממיא כאמרא לנכסתא ימסר וכרחל דקדם גזיה שתקא ולית לקיבלה דפתח פומה ממליל מלא:

רש"י

(ו) כולנו כלאן תעינו – עתה נגלה. הפגיע בו – נעחר על ידו ונתרצה על עון כולנו שלח החרי' עולמו, הפגי' אשפריאיר' זלע"ז לשון תחינה:
(ז) נגש והוא נענה – נגש הנה זנוגסים ודוחקים. והוא נענה – באונאת דברים שורפרלרי"ן זלע"ז. לא יפתח פיו – סובל היה ושחק כמו השה אשר לטבח יובל וכרחל אשר לפני גוזי' נאלמה. לא יפתח פיו – מוסב על שה לטבח יובל:

(ד) אכן חלינו הוא נשא – אכן לשון אצל בכל מקום אצל עתה לנו רואים שלא מחמ' שפלותו זא לו אלא מוסר היה ביסורין. ואנחנו חשבונו – לנו היינו סבורים שהוא שנאו למקום והוא לא היה כן אלא מחולל היה מפשעינו ומדוכא מעונותינו:
(ה) מוסר שלומנו עליו – זאו עליו יסורי השלום שהיה לנו שהוא היה מוסר להיות שלום לכל העולם:

כתובים – משלי פרק א' לג' פרק ב' א'-ג'

(א) ושמע לי ישכן בטח ושאנן מפחד רעה: (א) מן דשמע לי נשרי בסברא ונשרא מן דלוחא דבישתא:

(א) בני אם תקח אמרי ומעותי תעפן אתך: (א) ברי אין תקבל מלי ופוקדני תשטי גביר:
(ב) להקשיב לחכמה אזהרה תטה לבך לתבונה: (ב) ותצלי אדנך לחכמתא ותפני לבא לבטיונא:

(ג) כי אם לבינה תקרא לתבונה תתן קולך: (ג) ואמא לביוננותא תקרא ולביונא תתן קלך:

רש"י

(א) בני אם תקח אמרי – בני תהיה אם תקח לעולם הבא. מפחד רעה – מדינה של גהינס. שאנן – ויהי שליו וסקט, שאנן לשון עתיד לכן נקוד פתח:

(א) בני אם תקח אמרי – בני תהיה אם תקח אמרי:
(ב) להקשיב לחכמה – לעסוק בתורה:

חק לישראל – פרשת נח יום ב'

משנה – שבת פרק ב'

(א) בַּמָּה מְדַלֵּיקִין וּבַמָּה אֵין מְדַלֵּיקִין. אֵין מְדַלֵּיקִין לֹא בְלֶכֶשׁ, וְלֹא בַחֲסוּן, וְלֹא בְכֶלֶף, וְלֹא בַפְתִּילֵת הָאֵידוּן, וְלֹא בַפְתִּילֵת הַמְדַבֵּר, וְלֹא בִירוּקָה שְׁעַל פְּנֵי הַמַּיִם. לֹא בְזַפָּת, וְלֹא בְשַׁעוּה, וְלֹא בְשִׁמּוֹן קִיקָה, וְלֹא בְשִׁמּוֹן שְׂרָפָה, וְלֹא בְאַלְיָה, וְלֹא בְחֶלֶב. נְחוּם הַמְדִי אֹמֵר, מְדַלֵּיקִין בְּחֶלֶב מִבְּשָׁל. וְחֻכְמַיִם אֹמְרִים, אֶחָד מִבְּשָׁל וְאֶחָד שְׂאִינוּ מִבְּשָׁל אֵין מְדַלֵּיקִין בּוֹ:

אחר הפתילה, ומתוך שאין הגר לולקת יפה חיישין שמא יטה השמן על פי הגר ונמצא מצעיר. אי נמי שמא יניח הגר ויאל, ואנן קיימא לן דגר של שבת חובה: ולא בשמן שריפה – שמן של תרומה שנטמא. ואמאי קרי ליה שמן שריפה, הואיל ולשריפה עומד שהרי אסור באכילה. וביום טוב שחל להיות בערב שבת עסקינן, שכשמדליק הגר מצעוד יום נמצא שורף שמן טמא של תרומה ביום טוב, ואנן קיימא לן אין שורפין קדשים ביום טוב, דכתיב (שמות יב) והגותר ממנו עד בוקר באש תשרופו, ודרשינן קרא הכי, והגותר ממנו עד בוקר ראשון עד בוקר שני עמוד ותשרפנו, שאין שורפים הגותר ביום טוב. והוא הדין לכל שאר הקדשים הטעונים שריפה: וחכמים אומרים אחד מבושל ואחד שאינו מבושל אין מדליקין בו – ותנא קמא נמי אמר ולא בחלב, כל חלב במשמע. אלא איכא בין חכמים לתנא קמא, דחד מנייהו סבר דשרי להדליק בחלב מבושל כשמערב בו שמן כל שהוא, וחד אוסר אפילו על ידי תערובת שמן. ולא נחברר לחכמי התלמוד מי משניהם האוסר ומי המתיר. והלכה כחכמים:

(ב) אֵין מְדַלֵּיקִין בְּשִׁמּוֹן שְׂרָפָה בְּיוֹם טוֹב. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אֹמֵר, אֵין מְדַלֵּיקִין בְּעֵטְרוֹן, מִפְּנֵי כְבוֹד הַשַּׁבָּת. וְחֻכְמַיִם מְתִירִין בְּכֹל הַשְּׂמֵנִים, בְּשִׁמּוֹן שְׂמֹשִׁמִּין, בְּשִׁמּוֹן אֶגְזִיִּים, בְּשִׁמּוֹן צְנוּנוֹת, בְּשִׁמּוֹן דְּגִים, בְּשִׁמּוֹן פְּקוּעוֹת, בְּעֵטְרוֹן וּבְנֶפֶט. רַבִּי טַרְפוֹן אֹמֵר, אֵין מְדַלֵּיקִין אֶלָּא בְּשִׁמּוֹן זֵית בְּלֶבֶד:

פסולת של זפת, וריחו רע ביותר, ומיהו נמשך אחר הפתילה יותר מן הזפת מפני שהוא רך, הילכך אלמלא מפני כבוד שבת היו מדליקין בו: שומשמין – כך שמו בערב, והוא זרע דק מתוק, ובארץ ישראל ממנו

רע"ב – (א) צמה מדליקין – גר של שבת. צמה עושין פתילות ושמינים להדליק: לא בלכש – כמין אמר יש בארז בין הקליפה לעץ וקרוי לכש: בחוסן – פשתן שאינו מנופץ: בכךך – פסולת של משי: בפתילת האידן – כמין אמר יש ובערבה בין הקליפה לעץ: בפתילת המדבר – עלי עשב ארוך שגודליו אוחס ומדליקין בהן: בירוקה שעל פני המים – כמין אמר שגדל בדופני הספינה ששהתה זמן מרובה צמים. עד כאן פסול פתילות, מכאן ואילך פסול שמינים: לא בזפת ולא בשעוה – שלא יתן זפת נמס ושעוה ניהכת בנר במקום שמן וידליק. אבל לעשות כמין פתילה ארוכה שרגילין לעשות משעוה שרי: ולא בשמן קיקה – שמן היוצא מגרעינים שבתוך האמר גפן שקורין קוטו"ן. ויש מפרשים קיקוין דיונה, והוא עשב שעליו גדולים ונקרא בערבי כרו"ע, והשמן היוצא ממנו עב ביותר. ופתילות שאמרו חכמים אין מדליקין בהם מה טעם, מפני שהאור מסכסכת בהם, כלומר שאין האור נכנסת תוך הפתילה [אלא] סביב מבחוץ. ושמינים שאמרו חכמים אין מדליקין בהם, לפי שאין נמשכין

רע"ב – (ב) אין מדליקין בשמן שריפה ביום טוב – טעמא דמתניתין דלעיל קאמר, מה טעם תנו ולא בשמן שריפה לפי שאין מדליקין בשמן שריפה ביום טוב, שאין שורפין קדשים ביום טוב: אין מדליקין בעטרון –

חק לישראל – פרשת נח יום ב'

עף וסורף והיישין שמא יניחנו וילא. ועוד יש טעם אחר לאסור בשמן אפרסמון, גזירה שמא יסתפק ממנו מפני חשיבותו, וקיימא לן הגותן שמן בנר חייב משום מצעיר והמסתפק ממנו חייב משום מכבה:

(ג) כָּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵין מִדְּלִיקוֹן בּוֹ אֶלָּא פְּשִׁתָּן. וְכָל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵינוֹ מִטְּמֵא טְמֵאת אֱהָלִים אֶלָּא פְּשִׁתָּן. פְּתִילַת הַבְּגָד שֶׁקִּפְּלָה וְלֹא הִבְהֵבָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר, טְמֵאָה, וְאֵין מִדְּלִיקוֹן בָּהּ. רַבִּי עֲקִיבָא אֹמֵר, טְהוּרָה, וּמִדְּלִיקוֹן בָּהּ:

טהורה היא – דקיפולה ביטלה מתורת בגד והיא כאילו אין בה שלש על שלש, וכל פחות משלש על שלש טהור מלטמא לא בנגעים ולא בטומאת מת: ואין מדליקין בה – ביום טוב שחל להיות בערב שבת עסקינן דשייד ביה איסור מוקצה, ואין מסיקין בשברי כלים שנסברו בו ביום דהו להו נולד, אבל בכלים מסיקין דהא חזו לטלטול. ודכוילי עלמא אית להו המדליק לריד להדליק רוב היוצא מן הפחילה חוץ לנר קודם שיסלק ידיו, הלכך טעמא דרבי אליעזר דאמר אין מדליקין בה, קסבר קיפולה לא ביטלה מתורת כלי, וכי אדליק בה פורתא כיון דשלש על שלש מצומצמת היו הוה ליה שבר כלי, לפחות משלש על שלש לאו כלי הוא, וכי מדליק בידים להשלים רוב היוצא נמצא שמדליק בשבר כלי שנסבר ביום טוב, דכי אמרינן מסיקין בכלים דוקא שלא יגע בו אחר שנפחת. ורבי עקיבא אומר מדליקין בה, קסבר קיפולה ביטלה מתורת כלי מכי קיפלה מערב יום טוב, דאין גודלין פחילה ביום טוב, ונמצא שאין כאן שבר כלי שנסבר ביום טוב הלכך מדליקין בה. והלכה כרבי עקיבא:

(ד) לֹא יִקַּב אָדָם שְׂפּוֹפֶרֶת שֶׁל בֵּיצָה וַיִּמְלֶאנָה שֶׁמֶן וַיִּתְּנָנָה עַל פִּי הַיָּד בְּשִׁבִיל שְׂתֵּהא מְנַטְפָּת, אֶפְלוּ הִיא שֶׁל חֶרֶס. וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר. אָבֵל אִם חִבְּרָה הַיּוֹצֵר מִתְּחִלָּה, מִתֵּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּלִי אֶחָד. לֹא יִמְלֵא אָדָם קַעֲרָה שֶׁל שֶׁמֶן וַיִּתְּנָנָה בְּצַד הַיָּד וַיִּתֵּן רֹאשׁ הַפְּתִילָה בְּתוֹכָהּ, בְּשִׁבִיל שְׂתֵּהא שׁוֹאֲבֵת. וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר:

הרבה: שמן לננות – שמן היוצא מזרע כנון: פקועות – ללעת מדברית: נפט – מין זפת הוא ולבן וריחו רע. והלכה כחכמים שמדליקין בכל השמנים חוץ מאותן הפסולות שנמנו לעיל במתניחין, וחוץ משמן אפרסמון ונפט לבן, שכל אחד משני אלו השמנים הוא

רע"ב – (ג) כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו – לעשות ממנו פחילה: אלא פשתן – דאקרי עץ כדכתיב (יהושע ב) ותטמנס בפשתי העץ, ואפילו הכי מדליקין בפחילה שעושין ממנו. וקנבוס ואמר גפן לאו יוצאין מן העץ נינהו אלא מיני זרע הן, הילכך מדליקין בהן. ופשתן נמי מין זרע הוא ולא אינטריד לרבויהי אלא משום דאקרי עץ, דכתיב ותטמנס בפשתי העץ: אינו מטמא טומאת אוהלים – אם עשה מהן אהל והמת תחתיו הוה כשאר בית ואינו טעון הזאה וטבילה, דאהל עצמו אינו מקבל טומאה אלא כלים שתחתיו: אלא פשתן – שהאהל עצמו טמא כדכתיב (במדבר יט) והזה על האהל, וילפינן אהל אהל ממשכן דכתיב ביה (שמות מ) ויפרוש את האהל על המשכן, ולא היה באהל משכן דבר יוצא מן העץ אלא פשתן כדכתיב (שם כו) עשר יריעות שש משזר: שקפלה – כדרך שגודלין הפחילות: הבהבה – על השלהבת כדי שתהיה מחורכת ותדליק יפה. ובבגד שיש בו שלש אצבעות על שלש אצבעות מצומצמת עסקינן; טמאה היא – דקיפולה אינו מצטלה מתורת בגד הואיל ולא הבהבה:

חק לישראל – פרשת נח יום ב'

לרבי יהודה ורבנן בשפופרת של זיאה וזכרם וזקערה, דאי אשמועינן שפופרת של זיאה, זאה קאמרי רבנן, לכיון ללא מאיסא אחי לאסתפוקי מינה, אבל של חרם דמאיש אימא מודו ליה לרבי יהודה. ואי אשמועינן של חרם, זאה קאמר רבי יהודה, אבל זיהיא אימא מודה להו לרבנן. ואי אשמועינן הני תרתי, זאה קאמר רבי יהודה, מפני שהשפופרת של זיאה והחרם מונחים בתוך חלל הגר למעלה ולא מפסיק מידי בין הגר וזינס וליכא למגזר שמה יסתפק דבדיל מיניה, אבל זקערה דמפסקת, שהרי אלל הגר מונחת ויש כאן הפסק וליכא למימר גופיה הוא, אימא מודה דנגזר. ואי אשמועינן זיהיא, זיהיא קאמרי רבנן, אבל זיהגך תרתי מודו לרבי יהודה, לריכא – והלכה כחכמים:

(ה) הַמְכַבֵּה אֶת הַגֵּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְיָרָא מִפְּנֵי גוֹיִם, מִפְּנֵי לְסָטִים, מִפְּנֵי רֹחַ רָעָה, וְאִם בְּשִׁבִיל הַחֻלָּה שִׁיִּישׁוּן, פְּטוּר. בְּחָס עַל הַגֵּר, בְּחָס עַל הַשְּׂמֹן, בְּחָס עַל הַפְּתִילָה, חֵיב. וְרַבֵּי יוֹסִי פּוֹטֵר בְּבִלְקָן חוּץ מִן הַפְּתִילָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה פְּחָם:

כולהו אית זבו סכנה. וזדין הוא לזחני זבו מותר, אלל משום דזעי למתני סיפא חייב, תנא רישא פטור: כחם על הפתילה חייב – ואע"ג דאינו כריך לגוף הכיזוי אלל לכורך דבר אחר שלל תדלק הפתילה או שלל יפקע הגר, חייב, דמלככה שאינה כריכה לגופה חייב עליה: פוטר בזולן חוץ מן הפתילה – שאין לך כיזוי הכריך לגופו אלל כיזוי של פחמים וכיזוי של זבוזב פתילה שעושה הכיזוי להאחיז האור מהר כשירצה להדליקו. ואין הלכה כרבי יוסי: שהוא עושה פחם – שהוא מתכוין לעשותה עכשיו זכיזוי זה פחם, שתאה מהזבוזב להאיר יפה:

(ו) עַל שְׁלֹשׁ עֵבְרוֹת נְשִׁים מִתּוֹת בְּשַׁעַת לְדָתָן, עַל שֶׁאֵינָן זֹהִירוֹת בְּנֶגְדָה וּבַחֲלָה וּבַהֲדַלְקַת הַגֵּר:

לפי שרכי הבית הן והיא מזויה זבית תלוין זיה:

רע"ב – (ז) שפופרת של זיאה – הקליפה הקשה העליונה שהזיאה מונחת בתוכה: זשזבל שתאה מנטפת – טפה טפה לתוך הגר. וטעמא, גזירה שמה יסתפק ממנו, וכיון שהקאה לנר חייב משום מכבה: ואפילו היא של חרם – דמאיש אפילו הכי גזרינן, שכיון שאין הפתילה הדולקת בתוך הכלי שיש בו השמן אחי לאסתפוקי מיניה, דסבר אין כאן משום מכבה: ורבי יהודה מתיר – ללא גזר דילמא אחי לאסתפוקי מיניה, שהרי הוא רואה השמן נוטף על הפתילה שתחתיו: אם זבנה היוצר מתחלה כו' – והוא הדין אם חיזרה זעל הבית זסיד או זחרסית מערב זבת ליכא למיחש, דמשום איסורא זשבת זדיל מיניה: ויתן ראש הפתילה – שהוא יוצא מן הגר לשאוב השמן ונמשך דרך הפתילה לראש הדולק. ואשמועינן מתניתין פלוגתא

רע"ב – (ה) מפני גוים – כגון פרסיים שאין מניחין להדליק אור זיום אידם אלל זבית עבודת כוכזים שלהם: מפני לסטים – שלל יראו שיש שם אדם ויזואו עליו: מפני רוח רעה – השורה עליו, וכשאינו רואה נוח לו. ורמז"ס פירש רוח רעה מין ממיני החולי זבל לזעלי המרה השחורה שלל ינחו אלל כשיזבו זחושך וזיהסרה מזני אדם: ואם זשזבל החולה שישן פטור – האי חולה שיש בו סכנה הוא, דאילו מכבה זשזבל חולה שאין בו סכנה חייב למאי דסבר האי תנא דמלככה שאינה כריכה לגופה חייב עליה. וכן מפני גוים מפני לסטים מפני רוח רעה,

רע"ב – (ו) זשעת לידתן – זשעת סכנה מזומן פורענותא: זחלה וזיהלקת הגר –

חק לישראל – פרשת נח יום ב'

(ז) שְׁלֹשָׁה דְבָרִים צָרִיךְ אָדָם לומר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ עֶרֶב שֶׁבֶת עִם חֲשֵׁכָה. עֲשִׂיתֶם. עֶרְבֹתֶם. הַדְּלִיקוּ אֶת הַנֵּר. סָפַק חֲשֵׁכָה סָפַק אִין חֲשֵׁכָה, אִין מְעֻשְׂרִין אֶת הַיָּדָא, וְאִין מְטְבִילִין אֶת הַפְּלִים, וְאִין מְדַלִּיקוּ אֶת הַנְּרוֹת, אֲבָל מְעֻשְׂרִין אֶת הַדְּמָא, וּמְעֻרְבִין, וְטוֹמְנִין אֶת הַחֲמִין:

הכלים – להעלותן מידי טומאתן, דהוי כמתקן כלי ואית ביה נמי שבות: ואין מדליקין את הנרות – כל שכן, לספיקא לאורייתא הוא, וזו ואין כריך לומר זו קתני. ורבותי פירשו ואין מדליקין את הנרות, אין אומרים לנכרי להדליק: אבל מעשרים את הדמאי – ולא דמי למתקן, דכוב עמי הארץ מעשרין הן: ומערבין – עירובי חרות דחומרא בעלמא הוא, אבל לא עירובי תחומין דיג להם סמך מקראי: וטומנין את החמין – בדבר שאינו מוסיף הבל, דאילו בדבר המוסיף הבל אפילו מצעוד יום אסור. וטעמא לטומנין את החמין בין השמשות בדבר שאינו מוסיף הבל, שלא אסרו להטמין את החמין בשבת עצמו בדבר שאינו מוסיף הבל אלא גזירה שמה ימלא קדירתו שנכטננה וירתחנה צאור ונמלא מצשל בשבת, ובין השמשות ליכא למגזר בהכי, דסתם קדירות בין השמשות רותחות הן וליכא למיחש שמה נכטננה וירתחנה, הלכך טומנין את החמין בין השמשות אע"פ שאין טומנין בשבת:

רע"ב – (ז) כריך אדם לומר בתוך ביתו – וכריך לממרינהו בניחותא כי היכי דלקבלו מיינה: עם חשיכה – כשהוא סמוך לחשיכה ויש עדיין שהות ביום לעשר ולערב, אבל קודם לחשיכה הרבה לא, דילמא פשעי ואמרי עדיין יש שהות ביום: עשרתם – לסעודת שבת, שאף אכילת עראי של שבת קובעת למעשר: ערבתם – עירובי תחומים וחלירות – והגי תרתי שייך לממרינהו בלשון שאלה, דשמא כבר עשו, אבל בנר לא שייך למימר הדלקתם את הנר, דדבר הנראה לעין הוא אי דלדיק אי לא דלדיק: ספק חשיכה – מתחילת שקיעת החמה כל זמן שנראה כוכב אחד בלבד ודאי יום, וכל זמן שנראים שני כוכבים בינוניים הוא ספק חשיכה וקרוי בין השמשות ונותנים עליו חומרי יום וחומרי לילה, ומשיראו שלשה כוכבים בינוניים הוא ודאי לילה לכל דבר: אין מעשרין את הודאי – דתיקון מעליא הוא. ואע"ג דאינו אסור אלא משום שבות, קסבר האי תנא דגזרו על השבות אף בין השמשות: ואין מטבילין את

גמרא – שבת דף כה' ע"ב

רבי ישמעאל אומר כו': מאי טעמא אמר רבא מתוך שריחו רע גזרה שמה יניחנה ויצא אמר ליה אביי ויצא אמר ליה שאני אומר הדלקת נר בשבת חובה דאמר רב נחמן בר רב זבדא ואמרי לה אמר רב נחמן בר רבא אמר רב הדלקת נר בשבת חובה רחיצת ידים ורגלים בחמין ערבית רשות ואני אומר מצוה מאי מצוה דאמר רב יהודה אמר רב כך היה מנהגו של רבי יהודה בר אלעאי ערב שבת מביאים לו עריבה מלאה חמין ורוחץ פניו ידיו ורגליו ומתעטף ויושב בסדינין המצוייצין ודומה למלאך ה' צבאות והיו תלמידיו מחבין ממנו כנפי כסותן אמר להן בני לא כך שניתי לכם סדין בציצית בית שמאי פוטרין ובית הלל מחייבין והלכה כדברי בית הלל

חק לישראל – פרשת נח יום ב'

ואינהו סברי גזירה משום כסות לילה: ותזנח משלום נפשי נשיתי טובה מאי ותזנח משלום נפשי אמר רבי אבהו זו הדלקת נר בשבת נשיתי טובה אמר רבי ירמיהו זו בית המרחץ (אמר רבי יוחנן) [רבי יוחנן אמר] זו רחיצת ידים ורגלים בחמין רבי יצחק נפחא אמר זו מטה נאה וכלים נאים שעליה רבי אבא אמר זו מטה מוצעת ואשה מקושטת לתלמידי חכמים:

רש"י על הגמרא

סמוכין: ובית הלל מחייבין – דרשין סמוכין: ואינהו סברי – [תלמידיו] שהיו אוסרין, סבור נהי דהלכה כבית הלל וחייבין מדאורייתא, מיהו [רבנן] גזור בהו משום כסות לילה, שמה יהא לו כסות שמויחד ללילות, ויטול בו לילית, ונמלא לובש כלאים שלא במקום מצוה, דכסות לילה לא מחייב צלצות, דכתיב וראיתם אותם, וביצמות פרכינן וכי בית דין מחנין לעקור דבר מן התורה לפטור את החייב, ומשני שב ואל תעשה שאני: הדלקת נר בשבת – שלא היה לו ממה להדליק, ובמקום שאין נר אין שלום, שהולך ונכשל והולך באפילה:

ויאל – מאי איכפת לן חובה כבוד שבת הוא, שאין סעודה חסובה אלא במקום אור כעין יממא, בפרק בתרא דיומא (עה, ב): רחיצת ידים ורגלים – ערבית ליל שבת: צדינין המצויינין – סדינים של פשתן, ובהו ליצית של תכלת, כלאים, אלא שמוחר מן התורה, דדרשינן סמוכין לא תלבש שעטנז גילים תעשה לך (מנחות לט, א): מחצין ממנו כנפי כסותו – שהיו להם סדינים שאינן מצויינין: בית שמאי פטרין – ואף על גב דלילית חובה הוא בכל טליתות שיש לו לאדם, ואפילו מונחים בקופסא הני דפשתן פטורין, משום דכלאים לא שרא רחמנא, ללא דרשי

זוהר – נח דף ט"א ע"א

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה. אִמְאֵי נִשְׁחָתָה. בְּגִין כִּי הִשְׁחִית כָּל בְּשָׂר אֶת דְּרָבּוּ, כְּמָה דְאִתְמַר. רַבִּי חֵיִיא פְּתַח קָרָא וְאָמַר (יזנה א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ מִדִּרְכָם הָרָעָה:

תא חזי, בשעתא דבני נשא זכאן ונטרי פקודי דאורייתא, פדין ארעא אתתקפת, וכל חידו אשתפחת בה. מאי טעמא בגין דשכינתא שדיא על ארעא. וכדין פלא עלאי ותתאי בתדוה. וכד בני נשא מחבלן ארחייהו ולא נטרי פקודי אורייתא וחטאן קמי מאריהון, וכדין פביכול דחין לה לשכינתא מעלמא ואשתארת ארעא מחבלא. דהא שכינתא אתדחייא ולא שדיא עלה וכדין אתחבלת. מאי טעמא אתחבלת. בגין דשדיא רוחא אחרא עלה דמחבלא עלמא. ועל דא אמרינן דישראל יהבי עוז לאלהים דמקיימין עלמא. אלהים דא שכינתא:

ואם חס ושלום אי ישראל ישתפחו חייבין מה פתיב, (תהלים ו) דומה על השמים אלהים וגו' משום דרשת הכינו לפעמי. כפף נפשי בסבת חמס

חק לישראל – פרשת נח יום ב'

וּשְׁנֵאתָ חָנָם. כָּרוּ לְפָנַי שׁוֹחָה וְגו' כְּגִזְוֵנָא דְדוֹר הַמַּבּוּל דְּבִגִּין חָמָס דְּהוֹת
 בִּינְיָהוֹן הָוָה בִּינְיָהוֹן שְׁנֵאָה וְדָבָבּוּ:
 יְכוּל אָף בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל כּוּ. וְהָא תְּנִינָן אַרְעָא דִּישְׂרָאֵל לָא שְׂרִיא עֲלָה
 רוּחָא אַחְרָא וְלָא מִמְנָא אַחְרָא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּדֵי. תָּא חוּי,
 דְאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל הָכִי הוּא דְלָא שְׂרִיא עֲלָה (פד ע"ב) מִמְנָא וְלָא שְׂלִיחָא
 אַחְרָא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּדֵי. אֲבָל שְׁעֵתָא חָדָא שְׂרִיא עֲלָה לְחַבְלָא
 בְּנֵי נֶשְׂאָ. מִנְלָן מְדוּד דְכְּתִיב, (דבריי הימים א כא) וַיֵּרָא דָוִד אֶת מַלְאָךְ יְיָ וַחֲרַבּוּ
 שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַם וְכִדִּין אֶת־חַבְלַת אַרְעָא:
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֶפְלוּ בְּהָהִיא שְׁעֵתָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה. כְּתִיב הֲכָא
 מַלְאָךְ יְיָ. וְכְתִיב הָתָם (בראשית מח) הַפְּלֵאךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי:

הלכה – שולחן ערוך יורה דעה סימן קיט' קכ'

סימן קיט – החשוד לדבר איסור אין לסמוך עליו בדברים הנאכלים:
 (א) החשוד לאכול דברים האסורים, בין אם הוא חשוד באיסור תורה בין אם הוא חשוד
 באיסור דרבנן, אין לסמוך עליו בהם; ואם נתארח עמו, לא יאכל משלו מדברים שהוא
 חשוד עליהם: הגה – וי"א אפילו ממני שאינו חשוד, רק שאין מכירין אותו שהוא מוחזק בכשרות,
 אסור לקנות ממנו יין או שאר דברים שיש לחוש לאיסור. מיהו אם נתארח אצלו, אוכל עמו (ב"י בשם
 הרמב"ם פ"א דמ"א ופ"ג דין כ"א):
 (ה) החשוד על הדבר אינו נאמן עליו, אפילו בשבועה:

סימן קכ – דיני טבילת הכלים:
 (א) הקונה מהעובד כוכבים כלי סעודה של מתכת או של זכוכית, או כלים המצופים
 באבר מבפנים, אף על פי שהם חדשים צריך להטבילם במקוה או מעיין של ארבעים
 טאה: הגה – יש אומרים דכלים המצופים באבר, אפילו בפנים, יטבול בלא ברכה (ב"י בשם סמ"ק
 וארוך), וכן נוהגין:
 (ג) יברך על טבילת כלי. ואם הם שנים או יותר, מברך על טבילת כלים:
 (יב) צריך להטביל ידי הכלי:
 (טז) אם שכח ולא הטביל כלי מערב שבת או מערב יום טוב, יתננו לעובד כוכבים
 במתנה ואחר כך ישאלנו ממנו ומותר להשתמש בו: הגה – וכן יעשה אפילו בחול, במקום
 שאין לו מקוה (ב"י). ואם עבר והשתמש בכלי בלא טבילה, לא נאסר מה שנתמש בו, ויטבלנו עוד.
 (טז והפוסקים):

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, גר גבריאל בן סוזן, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.